

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adausele sale „Foaia Interesantă”, „Tovărășia” și „Bobirnați”, — e următorul; pe un an 10 cor.; 1/2 an 5 cor. — Pentru economi: numai 6 cor. pe an!
Pentru America trei dolari pe an.
Pentru România (4 foi) 40 Lei pe an.

Foaie națională politică.

Apare în fiecare Joi.

Inserțiuni:

1 pag. 80 cor., 1/2 pag. 40 cor., 1/4 pag. 20 cor. etc. — La inserțiunile ce se dau de mai multe ori, să fac reduceri de taxă.

Inserțiunile ca și abonamentele să plătesc înainte.

Manuscripte nu se dau napoi.

„Lumina”

— Banca culturală dela Sibiu. —

Sînt abia trei ani de zile decînd s'a înființat la Sibiu, sub scutul bisericii și pentru a-i fi ei de ajutor, o nouă bancă, căreia i-se zicea din capul locului bancă-culturală, ca avînd adecă menirea, a fi ajutătoare culturai române, prin aceea, că îi pune la îndemînă mijloace materiale cu care să se susțină și răs-pîndească.

S'au aflat unii Români, chiar printre bărbații noștri de seamă, cari n'au primit cu bine pornirea pentru înființarea noiei bănci, căci se credea că ea va fi o concurență nealegătoare și prin-jidioasă, și că va aduce mai curînd vrajbă, zizanie, împărecheri, pe acolo pe unde va lucra.

Așa ar fi putut fi, dacă oamenii dela conducerea băncii celei noue, n'ar ști și ei, că prin zizanie și vrajbă, nu să slujește și întărește cultura, căreia e închinată și munca lor. Suntem mulțumiți în sufletul nostru, că temerile celor ce erau contra acestei înființări, nu s'au ade-verit de întemeiate. Banca s'a pus în lucrare. Iși face în pace rostul ei. Dar de nicăiri nu să ridică plîngeri, că doar' pe urma ei ar merge, pe unde lucrează, sta-fiile urei, zizaniei, sfășierilor. Din potrivă, să vede că lucrează așa de în liniște, încît nici nu să vorbește mult de ea.

În același timp însă, banca crește și să întărește în chip normal, firesc. A ajuns a avea în al treilea an al vieții sale, un cîștig anual de peste 15.000 cor. din care nu dă acționarilor sei decît 5% (cinci la sută), căci nici nu așteaptă acționarii ei să le dea mai mult, pentru ca în schimb ea să poată întinde un cît mai simțit ajutor scopului pentru care s'a înființat: după ce dă cele 5% după acții, din

restul de cîștig se predee bisericii acuși jumătate, pentru trebuințele sale culturale.

Înființată de abia 3 ani, și banca „Lumina” a ajuns să dea astan bisericii gr.-or. române ardeleni, aproape 7000 cor., iar în anul viitor va da 9-10.000, apoi 12-14, cu vremea 20 și mai multe mii, cu care biserica să va ajuta bine în multele și grelele ei lipsuri culturale.

De fapt dă azi mai mult, deja doar 12.000, căci mulți acționari au abzis de acțiunile înseși în folosul bisericii!

Cînd vedem acest folos pentru biserica gr. or. ardelenă și prevedem ajutoarele tot mai frumoase ce le va avea pe urma acestei bănci, a sale, — o mulțumire ni să așază pe suflet, aducîndu-ne aminte, că în acele zile, cînd multă lume să roscolise contra acestei bănci ziarele române, ca organe ce țin dreaptă samă de pornirile de obște și de aceea ca acelea să fie călăuzite de cît mai mult ideal, erau aproape toate pe partea băncii, ținînd de foarte cuminte întemeierea ei. Și printre acestea a fost și „Libertatea”. Și nu s'a înșelat în credința sa.

Iar dacă azi, cînd ne bucurăm de rodul tot mai frumos ce banca „Lumina” îl duce și-l predă, ca sfînt prinos, bisericii și culturai românești, — dacă azi avem vre-o părere de rău, e numai aceea, că numai una dintre băncile noastre este azi de acest fel! Pe cînd arzătoare trebuință ar avea fiecare episcopie română de cite o bancă de acest fel, cît mai puternică!

Uitați-vă azi la roadele ce dau băncile noastre toate: „Albina” îți varsă într'un singur an un rîu de aur de peste jumătate milion cor. (504.000), „Victoria” din Arad aproape 300.000, „Ardeleana”

din Orăștie aproape 200.000 cor., Bihoreana din Oradea mare 122.000 și celelalte după ele.

Inchipui-ți-vă, buni Români, că dascălului dela Rășinari care a venit acum 39 de ani cu gîndul de a înființa cea dintîi bancă românească („Albina”), i-ar fi dat Dzeu bunul gînd s'o înființeze în felul băncii culturale, ca să dea nu 5%, ci 45% bisericii pentru ajutorarea școlilor sale, de care avea atunci atîta lipsă și azi are și mai mare!, — și inchipui-ți-vă ce slujbă s'ar face culturai naționale, cînd de pildă „Albina” ar fi îndatorată prin Statutele ei, a da peste 100.000 bisericii pentru scop cultural!

N'am mai fi ca azi, o biserică săracă, neajutorată, care stă și plînge lîngă sărmanele sale fiice, școlile, pe care gerul noilor legi le-a aflat desculțe și zdrențoase și ea n'are cu ce le îmbrăca, și dacă ea n'are, vine puterea zilei și zice: de frig și de foame nu e iertat să moară, lasă că ți-le îmbrac eu! Și i-le zmulge nenorocitei mame din brațe și le duce și le îmbracă apoi și le încalță ea, dar așa, ca mama lor mai mult să nu le cunoască, și — nici ele pe ea! Și ea trebuie să vadă acest jalnic lucru și să n'aibă altă putere. decît — să plîngă.

Că e săracă.

Cît ar ajuta o bancă de acest fel, întemeiată cu zeci de ani nainte, de pildă episcopiiilor celor atît de lipsite de la Caransebeș, Lugoj, Gherla, — chiar și la Blaj! Că numai chiar episcopia de Oradea e bogată.

Gîndindu-ne asupra „Luminei”, cu care Archiepiscopia de Sibiu vrea să se ajute, — și cu timpul să va și ajuta bine, — fără voe să naște întrebarea: Oare n'ar fi timpul, că, ceea-ce am scăpat a face în trecut, să facem macar acum, asigurîndu-ne macar pentru viitor zile mai bune? N'ar fi oare timpul să înzestram fiecare episcopie românească cu cite-o

bancă culturală, care să fie, așazicînd propta lor cea scumpă și bună? Sau, unde să poate, să prefacă pe oarecare din băncile de azi, punîndu-o pe temeiul cel nou, ideal, superior, — ceea-ce ar fi și mai frumos! Și acele bănci cari s'ar prefacă în acest fel, — nemuritoare s'ar face prin aceea!

Că altfel nu mai merge. Că ne îngroapă greutatele vremilor! Și biserica nu mai poate trăi nici ea, nici școala ei, din cerșite. Și cerșitul află azi răsunset, află și mîne, apoi dincolo întimpină nepăsare. Și rodul lui e mic și slab. Inchipuiți-vă ce fel de apeluri și cîtă trudă ar trebui să dezvoalte, zicem, arhideceza de Sibiu, ca să stoarcă, prin cerere de milă, dela credincioși 10-12.000 cor.? Și de o capătă astan, în anul viitor n'o mai capătă! Dar așa prin bancă, iacă are această „milă”, fără umilire, fără a supăra pe nimeneal!

E ciasul al 12-lea să ne gîndim în toate părțile la acest lucru.

E aci Martie!

Și această lună ar trebui să fie luna celei mai încordate munci naționale, pentru cei ce poartă grijile politicii românești.

Durere, sosirea acestei luni atît de însemnate, lasă aproape în nemiscare lumea românească, ca și cum ar fi de vorbă de orice lună de rînd.

Iaca de ce e însemnată această lună:

E vrednic de a-i întoarce lui sabla pe spate, generalul care în timp de pace nici nu știe cîți soldați are și nici nu să gîndește să și-i recruteze, să și aleagă, să și adune, ca în ziua de războiu spol să i aibă, și mulți și bine pregătiți de luptă! Războiul cel mare dela 1870 care făcea peste pentru totdeauna pe glorioasa Franție și o înghinchie năntea înjosei Germanii, să spune că numai din pricina asta a urmat împăratul Napoleon III era ca un bolnăvicios, nu mai putea cerceta înșurși de ani de zile stările armatei, iar ministrii lui, încrezuți în aceea, că națiunea lor e o nație

neînvinșă, — petreceau vremea în alte plăceri, nu în migăloasele cercetări și țineri de socoteli despre starea armatei, pe care să răzlima toată încrederea lor și marile renume al patriei lor.

Cînd într-o bună dimineață vicleanul dușman, Bismark, puse la cale o vătămare la adresa Franței, — mîndrul împărat francez își chemă la sine ministrul de războiu și îi spuse:

— Cîți soldați îmi poți pune sub arme în două săptămîni?

— Un milion de soldați pun sub arme în 3 zile, Maestate, nu în două săptămîni!

Și împăratul, increzut pe raportul sietnicului său, răspunse vătămării brutale a dușmanului german, — declarînd războiu vătămătorului!

Cînd fu să plece cu milionul de soldați spre hotare, — ia milion de ai de undă! Nici jumătatea lui nu o putu înghesba! Că ministrii lui aveau soldații pe hîrtie, aveau numărul feciorilor ce ar fi să vie la măsură, dar nu ținuse în samă, că cîți au și fost de fapt asentați și instruiți. Cînd văzu împăratul aceasta, îngălbeni, dar n'avu ce mai face. N'apoi nu să mai putu trage. Și își duse în mormînt gloria și mărirea patriei!

Așa e și un partid politic ori-care, în ori-care țară. Așa e și partidul nostru politic, care și el își are soldații sei pe hîrtie, și soldații sei aievea.

Iar recrutarea acestor soldați ai partidelor politice să face la noi în țară, în luna lui Martie a fiecărui an, și în April să închee și în Maiu să cerne și să statornicește lista acestor soldați: *lista alegătorilor*.

În Martie încep comisiile a umbra prin sate și a cerceta, la cancelariile comunale, că cine din oameni au drept, — după prescrierile legii, — a fi luați în listă.

Acum, în aceste zile, cînd auziți că vine comisia în sat, acum e timpul ca fiecare om ce știe că ar avea drept a fi luat în listă — să se ducă naintea comisiei, cu libelele sale de dare, cu drepturile sale, și să ceară să fie luat deja aci în sat, de comisie, în listă. Să arate că darea ce o plătește el, cu darea după averea femeii ori a copiilor, dacă aceia au dare deosebită, în satul acesta ori în două-trei sate, la oaltă dă atîta cît să cere pentru a fi luat ca alegător. Și arătînd asta, comisia trebuie să-l iee!

Acum e timpul ca fiecare cărturar român să se uite, ca oamenii noștri buni, cari au rămas din liste pe nedrept, să-și pregătească dovezile, și pe cînd vine comisia, să se înfățișeze cu ele naintea ei.

Listele ce să fac acum, sună pentru anul viitor.

Și nu vă lăsați în nădejde că pîn'atunci vine legea cea nouă. Asta poate să fi, și poate și să nu fie. Că semne de pace în dietă nu-s. Ușor ne pot ajunge alegeri nou

tot pe temeiul listelor vechi, în anul de față ori în cel viitor!

De aceea nu vă lăsați dorului, ci — grijii de luarea oamenilor în liste!

Biserica gr.-cat. „maghiară“, fără limba maghiară!

Iată cea mai nouă noutate. Din cercuri de-ale guvernului să vestește, că în privința episcopiei gr.-cat. „maghiare“, e la mijloc o neînțelegere: Nu a fost vorbă de aceea, ca însași limba liturgică să fie cea maghiară, ci fiind vorbă, de greco-catolici, e să li-să deie acestor oameni limba veche greacă ca limbă de slujbă, — lucru pe care l'au mai dat Papii și altor credincioși de acestia greco-catolici. Și, spune vestirea oficială, prin asta guvernul vrea ca greco-catolicii maghiari, să fie scutiți de a mai asculta liturgie în limba valahă sau ruteană și episcopii gr.-cat. români să nu le mai poată trimite „popi valahi“, ori ruteni naționaliști, ci aceia să și capete popi în afară de cele două națiuni! (Și aceia vor fi, înțelegeți dvoastre, — unguri, ca „nepărtinitori“ și cari nu să uită la naționalitatea credincioșilor lor...)

Ba nite, zău, să scapă de dau adevărul pe față. Pîn'acum își băteau capul să aibă liturgia însași ungurește. Acum văzînd că li-s'a înfundat, poate chiar în urma întrevierii sfinților episcopi gr.-cat. români, — să mulțumesc ca în biserică cea nouă să se îngăduie dela Roma limba veche grecească, care mai e îngăduită în unele părți din răsărit, — numai ca prin asta să poată odată izgoni din bisericile acestor nenorociți limba română (la Ruteni limba ruteană). Căci neavînd Români preoți cari să știe limba veche greacă, le trimit ei preoți care spun (ori mint) că o știu, dar de fapt vor băsădul cu oamenii numai ungurește, pentru a-i deslipl odată cu tot sufletul dela nația lor, atrăgîndu-i spre cea ungurească!.

Glas furios.

Mînie mare a cuprins pe marii patrioți dela foile ungurești, văzînd că Episcopatul gr.-cat. român s'a ridicat cu atîta hotărîre în contra episcopiei greco-catolice maghiare. Ei, prin gura-vulcan alui Bud. Hir-lap, varsă foc asupra bisericii române unite în următorul chip (vezi B. H. dela 29 Febr.):

„Ce vreau Românii gr.-cat. de vorbesc așa de increzuți despre dreptul limbii lor în biserică greco-catolică? Căci de ne-am pune să căutăm ce pe ce temei de drept își fac slujba Dumnezeiască în limba valahă, am ajunge la cea încheere nimitoare, că Papii dela Roma, n'au recunoscut prin nici un fel de bullă, brevetă ori altă scrisoare de-a lor, nici au hotărît vreodată că a Românilor limbă liturgică să fie numai cea română! (cîtă vreme încolo în toată biserică de sub păstoria Papiilor, limba de liturgie e cea latină!).

„Limba română numai an furișat'o (?) în biserică, după drept bisericesc nu e consfințită întru aceasta, ea numai așa prin obicei să află acolo!

Și ce să urmărește prin noua episcopie?

Pe vremuri — zice ocoșul hir-lap, mulțime mare de unguri locuia

printre Români, și multe multe mii de Maghiari, în veacurile de încălcare și asuprire, în lipsa de biserică și de școală, s'au contopit în poporul român.

Satele astea (cari vreau ei să le rupă din biserică gr. cat. română) sunt, zice, numai ostrovuri mici din marea mulțime de unguri ce s'au înecat în românism pe vremuri.

Dacă dară aceste rămășițe maghiare, rămînînd tot în credința lor greco-catolică, vor fi zmulse dela capii lor bisericești valahi și date napoi pogorîrii lor maghiare, — și atunci noi mai dobîndim numai toporiștea săcurii perdetel..

Incepe apoi ocoșul hir-lap să pîrască pe Românii greco-catolici, că ei nici nu-s catolici cum ar fi datorii să fie, dovadă despre asta faptul, că ei și azi țin în biserică calendarul cel vechiu (ținut în Răsărit peste tot) și nu primesc pe cel nou, întocmit de un Papă și oficial pentru toți catolicii, apoi: la slujba lor în biserică, ei pe Papa nu-l poartă, cum o face încolo toată biserică catolică, — și altele. Încă lor să le pară bine să fie lăsați așa. Că de unde nu: trebuie făcuți să îndeplinească de fapt unirea cum să cade cu biserică papistașă!

Iar la urmă trage cu cîteva fulgere din ochii săi aprinși, și asupra bisericii greco-orientale române! Zice că doar și o episcopie greco-orientală maghiară au în plan să facă! În același scop: a rupe comunele cu Români ori Sirbi gr.-orientali ce sînt azi numai ungurește (cîteva zeci de comune), dela sinul națiunii lor și a le pune sub o căciulă ungurească!

Cîcă dacă nu s'o afla nici un Episcop gr. oriental în țară (așadar nici Români, nici Sirbi), care să sfințească episcopul oriental maghiar, — apoi îl trimit ei în Răsărit ori unde, la un Episcop ceva, să-l sfințească, și pacel! Dar de lăsat nu să mai lasă!

Manevrele împărătești în comitatul Hunedoarei.

Åstan marile manevre ale armatei din Ungaria, cunoscute sub numele de „manevre împărătești“, vor avea loc în comitatul Hunedoarei și cele vecine.

Vor lua parte la manevre trupe nenumerate, din tot Ardealul, apoi din Ungaria de pe la Timișoara încoace.

Manevrele vor fi conduse de Alteța Sa Moștenitorul Tro-nului, Francisc Ferdinand d'Este, de vremece Maestatea Sa, slăbit de bătrînețe, nu mai poate purta oboselile unei manevre.

Alteța Sa Moștenitorul va fi încuartirat la Deva.

Îți poți închipui cum vor geme de mulțimea soldaților toate satele și orașele din jurul Devei!

Guvernul, pe ducă.

Foile din Pesta spun, că zilele guvernului lui Héderváy sunt numărato. El, ca să împace pe koșuții lui Kossuth, le-a făgăduit, ca în numele Coroanei, lucruri pe esri n'a avut drept a le făgădui. Cu asta a ridicat contra sa pe ministrii austrieci din Viena și a supărat și pe Domnitor. Zilele astea a fost

în Viena să deie samă Maestății Sale despre starea politică, și a venit tare nemîngăiat dela Viena. Cam cu pășușu în buzunar. Numai trecerea prin dietă a legii militare așa cum li e poruncită, l'ar arăta „vrednic“ și l'ar mîntol, dar asta n'o poate face din pricina justițiilor, care zic: Nu te lăsam să ajungi nici la desbatere asupra acelei legi, pînă nu faci rînduială cu legea de vot!

Și de fapt nici acum nu poate înora nimic în dietă. E obstrucția iarăși în toiul ei.

Să crede că azi, Joi, guvernul își dă demisia, să retrage din slujbă!

Demonstrația socialiștilor,

de care am pomenit în numărul trecut, s'a ținut Luni în Pesta. Dar poliția nu i-a lăsat să ajungă înaintea dietei, ci numai pe alte căi prin oraș. S'au adunat ca la 100.000 de oameni, strigînd să trăiască votul universal, jos cu grofil și baronii, că nu grofil țin țara, ci lucrătorii cu palmele și brațele lor!

A fost o demonstrație uriașă. Deși i-a plouat toată ziua, ei au mers în calea lor, nesupărați. În o piață mare apoi s'au oprit și au ținut vorbiri înflăcărâte cerînd vot universal și dreptate poporului!

Socoata lor cum să ne răpună.

Fiînd vorba de a se pregăti materialul pe temeiul căruia să se clădească noua lege de vot, — s'au ivit ca bureții fânitoriide pianuri care de care mai patriotice.

Uaui, care pare a fi mai aproape de gustul celor la putere, este următorul:

Să cere dela alegător vîrsta de 24 ani, și — să știe ceti și scrie! (Iaca partea noastră slabă, și iacă-i aci lovîndu-ne! Că noi n'am dat mult pe carte, și așa vremile luminate trec peste noi, ne strîmtoarează urti!)

Și aceste două cerințe apoi iaca la ce scot socoata lor migăloasă:

Să împart cererile așa, ca să deie tot cercul cam 6400 alegători. Pe locurile cu mulți cari știu ceti și scrie, cercul va fi mic, cît un inel de aur, pe coprinșurile romînești, cercul va fi cît o plăcintă în spuză!

De pildă comitatul mare al Hunedoarei, plin de Români, care are azi 6 cercuri de deputați, — avînd cetitori puțini, pe viitor ar avea numai 3 (trei) deputați!

Comitatul Albei inferioare în loc de 7 deputați, cel mult 3; al Aradului 5 în loc de 7, al Năsăudului tot 3; al Bihorului 8 în loc de 12; al Brașovului 2 în loc de 4; al Făgărașului 1 în loc de 2; al Tîrnavei mici 2 în loc de 3; al Clujului 2 în loc de 4; al Caraș-șeverinului (unde și Români știu carte mai toți) tot 1; și Maramurăș 2 în loc de 4; al Tîrnavei mari

3 în loc de 4; al Sătmăruului 5 în loc de 8; al Sibiuului 4 în loc de 6; al Selagiului 3 în loc de 5; Solnoc Dob. 2, în loc de 7; Timiș tot 9 (că aici și Românii știu carte); al Turdei 2 în loc de 4.

Așa apoi, prin noua lege, cercurile de alegere din comitatele locuite de Români, ar scădea dela 103 câte sînt azi, la abia 65, — și aceste cercuri avîndu și puterea în orașe, unde sunt cetitori mulți și aceia mai ales de ai lor!

Așa fel de planuri jăfuitoare a dreptului popoarelor, numai din niște capari criminale pot ieși!

Marea grevă engleză.

De ce s'a temut lumea bună engleză: a urmat. Greva băieșilor de cărbuni s'a început: peste un milion de lucrători au pus jos ciocanele și nu mai lucrează.

Urmările sunt grozave: Sute și sute de fabrici de tot felul s'au închis, că li s'a gătat cărbunele care le mîna mașinile. Zi de zi s'au închid 2—3 fabrici și alte mii de oameni rămîn pe drumuri pentru greva celor dela băile de cărbuni. Trenurile merg numai jumătate ca mai înainte și duc numai ce e mai de lipsă. De aci urmează scumpirea grozavă a lucrurilor de hrană, că trenurile nu mai pot aduce spre orașe cele de lipsă.

Și băieșii din Germania și Franța, ca să ajute fraților lor din Anglia, — amenință și ei cu grevă în toate bazele germină au și încetat a lucra.

Cei din Franța fac grevă de o zi, ca o amenințare, ca o gustare pentru mai marii lor. Și de nu să face pe voia celor din Anglia, o rup și ei!

Și vor sta toate corăbiile pe ape și toate trenurile pe uscat, — va fi ca și cum i-ai fi secăt vieții vinele și-'s seci, fără sînge.

Dar de cumva stăpînii băilor pot fi fără lucrul lor numai o lună de zile, apoi și de muncitori va fi, de mii de inși, vai și vai!

„Să nu să supero înv. ungar“.

— Preotul la osardaș, în post —
Din Corei-sînmărtin ni să scrie:

În întîia săptămînă a postului mare (în 20 Febr.) Ungurii de aici au avut o petrecere cu joc în sala școalei de stat. La petrecerea asta a luat parte și preotul român Traian Popa. Mai mulți credincioși l'au făcut luător aminte să nu meargă, că e post. El le-a răspuns:

»Nu pot să lipsesc, să se minie învățătorul maghiar!..

Și a mers și și-a petrecut la csárdășuri și cîntări ungurești toată noaptea!

Ce lucru urît! Nu numai că a fost prost, ci să fi fost cel mai deslegat dulce, și nu să cade să meargă preotul român la petreceri în cuibul dușmăniei a tot ce e ro-

mănesc, dar mi-te în întîia săptămînă a postului!

Cîtă decădere sufletească și cîtă slugărnicie!

Din străinătate.

America vrea să fie tare pe mări!

În comisia pentru pregătirea cheluteliilor pe sarma flotei (armatei plutitoare pe ape) a Americii, secretarul de stat dela marină a așternut planurile ministrului de războiu, care cere, ca pe sarma flotei americane să se zidească de acum pe fiecare an câte două corăbii nouă de războiu, — cerere care e foarte mare, știindu-se ce lucru greu e a fabrica o corabie de războiu, că se lucrează la ea ani de zile. Aci fabricile de corăbii americane trebuie să-și pună toate puterile, ca să poată găta chiar două corăbii pe an.

Dar ministrul de războiu o cere și cererea i-să va implini, — căci America vrea să ajungă în scurtă vreme la așa o putere pe mare, cît să nu mai ducă frică a sta în fața ori-cărui puteri pe apă!

În felul acesta în 5 ani, în 1917, Statele Unite ale Americii vor avea cea dintîi flotă din lume! Pe cînd de-ar zidi numai câte o corabie pe an, ar ajunge în acel an abia la locul al 5-lea printre celelalte mari puteri pe ape.

Altă minune.

Și încă un lucru mare: Același ministeriu cere să i-să pună la îndemînă un milion de dolari (5 milioane coroane), că vrea să așeze stațiuni de telegrafie fără drot pe toate corăbiile de războiu și pe toate coastele mărilor pe globul pămîntului, pe unde să afle stațiuni de cărbuni, — așa că în curînd corăbiile de războiu americane vor fi în stare a ținea între sine legături telegrafice, oriunde s'ar afla ele risipite peste fața a tot pămîntul! Una aflătoare la Soare-apune va putea ști, prin telegrafia fără drot, ce să să întîmplă altăia care să afle pe cealaltă latură a pămîntului la Soare-răsare; corabia cutare rătăcită în neguroasele mări dela Mieză-noapte, poate da de știre ce vrea soaței sale aflătoare oblu dincolo pe latură pămîntului la Miază-zi!

Curate minuni ale științei și averii!

Republică și — foamete!

Din China vin vești tare mesocate, cît bune, cît rele.

Să par bune veștile despre schimbarea felului de ocîrmuire a împărăției. Vechea familie domnitoare s'a lăpdat »de bunăvoie« (că de nu, apoi îi trecea voia bună) dela tron și a lăsat ca statul uriaș al Chinei să fie ocîrmuit pe viitor ca republică, care nu mai are »Cap încoronat« în fruntea sa, ci numai un stat din bărbății cei mai de frunte, ca miniștri, și dintre ei unul, cel mai cu vază, ca »președinte«.

Zdravăn »președinte«, care are sub președinția sa 400 milioane de oameni!

Dar ori ce schimbare de stăpînire în acest fel, mai ales în o țară așa întinsă (că singură e cît toată Europa!) să face cu oarecari zguduiri, cu supărări. Mulți din vechii deregători își părăsesc slujbele, și până vin cei noi, ai oamenilor ce-

lor noi, bunul mers al lucrurilor sufore împedecare, incurcă, întîrzire.

Așa și în China urmările schimbării de stăpînire au adus pentru vre-o 3 colțuri de țară (provincii) mare năcaz. Acele colțuri de țară sufereau de luni de zile mare lipsă de bucate, erau în gura foamei, și deregătorii ar fi avut datorința a îngrijii să li-să trimită ajutoare.

A venit însă schimbarea de cîrmă și zăpăcenă pe țară, și nenorocitorilor nu le-a venit nime în ajutor, și azi vre-o trei milioane de chinezi (atîta cît toți Românii din Ungaria și Ardeal și Bănăt) sufăr de cumplită foamete! Copiii mor cu sutele de cea mai cumplită moarte din lume: de foame și de boalele ce să țîn de ea, bărbății să înșiră în bande de răpitori și o iau razna să răpescă de unde pot ceva!

Ci-că-va stări foarte de plîns în acele părți ale Chinei.

— În același timp și alt năcaz. În mai multe părți ale Chinei a izbucnit revoluție și noua stăpînire n'o poate sugruma. Bande de jăfulători folosesc privilegiul și fac mari stricăciuni.

Dzeu descopere inimile.

— Poveste din Seliște —

Nainte cu cîtiva ani vorbă rea să auzea din frumoasa comună Seliște. Un tiner advocat se așezase aci, ca om nou Banca veche și cu multă înțelepciune condusă, »Cassa de păstrare« nu s'a grăbit a-i da îndată un scaun de aur aci pe la fruntea băncii, căci ea își avea oamenii săi probați, și oamenii noi așa să cade să fie cu puțină răbdare și să se arate prin faptele lor vrednici, și apoi negreșit, vor fi și ei poștiți la locul ce li-se cuvine. Tinerul advocat însă nu putea avea această răbdare, și crezîndu-se neîndreptățit, și-a căutat cîtiva soți în cari o trezit simțul nemulțumirii și apoi dîndu-se cu gura pe lîngă popor, a amăgit și pe mulți oameni din popor să creadă, că vechea și cinstita lor »Cassa de păstrare« de care poate fi mîndru fiecare Săliștean, ca de un glob de aur, — nu e destul de bună cu »poporul«, fiindcă o conduc, vezi, niște »domni«, — și răzmirița a fost iute gata. S'a făcut un nou partid, contrar »domnilor« dela »Cassa de păstrare«, și acest partid a făcut o nouă bancă »Poporul«, ca, vezi dta, ocrotitoarea poporului mai ales decît »Cassa de păstrare«. Și fiindcă tinerul advocat, înfăcărât iubitor de popor, spunea că ei fac banca fără nici un gînd la cîștig pentru sine și, ci numai pentru a fi spre folosul poporului, — l'au pus aci în scaun de onoare, ca advocat al băncii celei nouă, membru în direcțiunea ei, etc., iar de director a numit pe dl farmacist Dumitru Banciu.

În zadar și-a ridicat glasul cel pruces din cea mai curată inimă, dl Petru Drăghici, primpetorul cercului, un bărbat cunoscut ca cel mai idealist, mai cu cugete nobile pentru desvoltarea lucrurilor românești, și a întrebă în fața obștei pe »intemeietorii« celei de a doua bănci în Seliște, că ce rost desinteresat poate avea pornirea lor?, în zadar i-a rugat și conjurat toată lumea bună, să se oprească dela producerea rupturii în popor, — nu i-a mai putut opri în calea prin care își cătau mărirea personală, puțin păsîndu-le de glasul păcii de obște și a frăției.

Dar iaca abia trecură cîtiva ani

dela înființarea băncii, și conducătorii ei »junseră în capete cu poporul care i-a urmat de au făcut banca. Căci la adunarea din astan directorul, deși om cu frumcășă a-vere, a venit cu cerere de însemnată urcare de plată, pentru sine și pentru funcționari. Și poporul văzu acum că numai poveste pentru adormit copiii era cea dela întemeierea băncii, că nu le trebuie domnilor acestora venite pentru sine, și că numai binele poporului l'ar avea în vedere! Ași și răspunsul drept al poporului a fost: Contabilului (purătorului de socoți) li dăm urcare de plată, că el numai de aci trăește, — directorului, care are deja 1300 cor. plată și pe lîngă asta, ca președinte al Direcțiunii are marce de prezență, nu li mai facem urcarea la 2100, cît cere!

S'au supărat pentru asta dl director Banciu și dl advocat Petra și — văzînd că poporul a votat contra lor și că prin urmare nu mai au încredere în ei, — și-au dat demisia din slujbele lor dela bancă.

Adunarea a cerut să-și înainteze demisiile la Direcțiune, care va conchema o altă adunare, care să hotărască asupra lor.

Iaca dar tînera bancă, născută din vrajbă și ceartă, ajunsă așa de repede în hărțuelli puțin plăcute, — pentru că Dzeu a descoperit gîndurile și dorințele celor ce au sluit întemeierea ei, la iveală. Și le arătă că zeu acelea foarte puțin gata a să jertfi pentru binele de obște erau!

Pe popor li poți amăgi azi și mâne cu vorbe ce-i luncă la inimă, dar dacă încolo el nu te vede în toate faptele tale om al lui, bun voitor lui, — repede să știe întoarce de cătră tine și își revocă pe »Osana« cel zis ieri! Cam așa pășiră și meșterii dela »Poporul« din Seliște.

Cum să abonează

„Libertatea“

Prețul foii »Libertatea« cu toate 3 adausele ei (așadar 4 foi), este 10 cor. pe an.

Economilor

o dăm cu următoarele prețuri scăzute:

»Libertatea« cu »Foaia Interesantă« împreună, pe an cu 5 cor. — »Tovărășia« li-să dă pe de-asupra, gratis! Așadar toate trei foile

numai 5 cor. pe an!

Foaia de glume »Bobărnacii« să trimită numai celor ce o cer și plătesc pentru ea 1 cor. pe an pe de-asupra. Economii cari vreau să le aibă dară toate 4 foile, trimit 6 cor. pe an.

Și mai ieftino

să dau celor cari cer cel puțin 5 rînduri de foi pe-o adresă: Acestora să dau: »Libertatea« cu »Foaia Interesantă« și »Tovărășia«, cu numai 4 cor. 4 fil. (adecă 5 rînduri de foi, pentru 5 abonați, cu 22 cor. pe an, sau 11 cor. pe jumătate de an).

„Crișana“.

In „Libertatea“ s'a adus adese-ori vorbă cu laudă despre banca noastră din Brad. Și ne cade așa de bine sufletului, că această bancă nu ne-a dat nici odată prilegiu a spune despre ea decât cuvinte de bucurie. Și de data asta, din prilegiul adunării ei generale, care a avut loc la 25 Febr. n., putem spune asupra conducerii și înorării acestei cinstite și înfloritoare bănci, aceleași cuvinte. Căci iacă cum a decurs aceea adunare și ce a scos ea la iveală:

Adunarea a fost condusă de președintele direcțiunii dl. V. Damian protopop și deputat. A luat parte, ca întotdeauna, un număr însemnat de acționari din Brad și jur.

Din raportul (darea de samă) a direcțiunii s'a văzut, că institutul a făcut în anul trecut un pas însemnat spre înaintare, urcânduși activele (sumele lucrătoare) dela 2.128.000 cor. la 2.755.000 cor. iar venitul curat dela 57.404 cor. la 60.025 cor.

Dividenda s'a stabilit ca și acum un an în 11% = 11 cor. de acție; a fi dară acționar la „Crișana“ însemnează a avea banii în bun lucru băgați. Toți ramii de lucrare arată creșteri frumoase.

Acest avânt a hotărât apoi direcțiunea de a propune adunării generale urcarea capitalului societății, dela 200.000 cor. cât e azi, la 400.000 coroane.

În afară de capital, societatea are fonduri însemnate, în sumă de 205.000 coroane.

Propunerea a fost primită cu plăcere de toți acționarii, prin ceea ce i-s'a dat „Crișanei“ putința, ca după urcarea capitalului de acții la aproape jumătate milion, să intre în șirul băncilor mari românești. Să intre cu bine, că vrednică este!

Să prevadă de pe acum, că emisiunea cea nouă va reuși pe deplin, căci interesul ce să arată în jurul ei e foarte viu.

Nici nu e mirare, căci „Crișana“ a știut să se avînte de vre-o cîțiva ani în așa măsură, că se poate zice cu drept cuvînt, că azi a ajuns a fi una dintre fatițele băncii ale noastre în ceea ce privește soliditatea, culața și banul nume.

De duhul iubirii de aproapele și a jertfirii pentru scopuri nobile, de care sunt însuflețiți conducătorii ei, nici nu mai vorbim, căci e lucru în deobște conșcut, că în privința aceasta „Crișana“ bate toate înălțimile!

Din venitul ei curat de 60.025 cor. a votat în acest an pentru scopuri culturale și de binefacere, însumată sumă de 11.300 cor. ceea ce face aproape 20 la sută (a 5-a parte) din câștigul sen. Așa că, în privința asta ea e întrecută în felul său numai de banca culturală „Lumina“ dela Sibiu, despre care vorbim la alt loc.

Dela înființarea ei și pînă astăzi,

„Crișana“ din Brad a jertfit cu totul peste 105.000 cor. cifră care face orice laudă de prisos!

Iată împărțirea celor 11.300 cor. votate acum:

1. „Fondului Cultural“ arhiepiscopozan din Sibiu, rata a IV a anuală din suma votată de cor. 1000 cor. 200.

2. Fondului pentru zidirea Seminarului gr.-ort. din Caransebeș din suma votată de 300 cor. 100 cor.

3. Rata penultimă din suma de 50.000 cor. votată pentru întregirea gimnaziului gr.-or. din Brad la 8 clase, 6250 cor.

4. Fondului gimnaziului din Brad 2000 cor.

5. Fondului protopresbiteral al Zarandului 300 cor.

6. Fondului protopresbiteral al Halmagiului 700 cor.

7. Bisericii gr. or. române din Brad 400 cor.

8. Bisericii gr. or. române din Crișcior 200 cor.

9. Bisericii gr. or. române din Ormîndea 200 cor.

Bisericelor gr. or. române din Tărățal, Ribița, Mesteacăn, Saturău, Bontăști câte 100 cor.

Mesele studenților dela gimnaziul gr. or. rom. din Brad 100 cor. — Apoi alte ajutoare la mese de studenți, la tineri dela școli, etc. O frumoasă răvărsare a facerii de bine!

Dorim drept aceea din inimă „Crișanei“, să poată da înainte și în viitor, în măsură și mai îmbucurătoare ca pînă acum, spre a putea rămînea și de aici înainte ceea ce este azi: cetățuia economică și culturală a Zarandului românesc!

D-zeu să-i ajute!

Din țara dolarilor.

— Românii în Statele Unite. —

Ai noștri, muncitorii, cînd merg în Statele unite, prin New-York, să duc la adresa cunoșcuților ori conșătenilor. — Dar nu să așezează statornic în cutare loc, ci dupăcum află de lucru, umblă din oraș în oraș.

Sunt cîteva mii de familii, cari și-au zidit case și s'au așezat în cutare oraș, lucrînd statornic la fabrică, ori începînd cevași negoț.

Cei mai mulți însă, avînd numai cofărul lor, ca bagajiu, își schimbă mereu locul, încercîndu-și norocul din oraș în oraș.

Astfel fiind, cu greu ai putea spune că anume în care oraș, cîți Români trăesc. — Capitala Românilor din America este orașul Cleveland, (în statul Ohio) — Orașul acesta are peste 600 de mii de locuitori. Aici sunt la vre-o 80 de familii Românești statornicite, — iar numărul Românilor, după cum vin și merg, după cum merg lucrările la fabrici, — acși să poate pune la 6000, acși la 2000. — Dar fiind multe familii statornice, apoi fiindcă aici sunt două biserici românești, frumoase, una

neunită și una unită, doi preoți două gazete săptămînale, o casină Românească și vre-o 30 neguțători Români, să ține că totași orașul Cleveland e cel dintîi în America, din punct de vedere Românesc.

Orașul e foarte întins. Românii să așezează în el cam după ținuturile de acșă. — Sebeșeni, Orăștienii și Olteni locuesc în partea de apus, (aproape de Nemți și Sași, unde sunt bisericile redacțiile și neguțătorii Români), — Bănățeni stau în partea de răsărit, pe lângă Sârbi, chiar ca acșă. Cei din Bihor și Sătmar, Sălaj, Maramureș, stau la partea de meazăzi a orașului, unde sunt Ungurii, cu bisericile, școalele, redacțiile și negoțul lor.

Cei mai puținei, de prin România și Bucovina, să așezează între Românii Ardeleni, Olteni și Mărgineni.

Așezarea asta a Românilor chiar aici în străini ar fi mai de dorit să se facă altfel: Să-i v. zi pe toți cam la un loc, ca să se cunoască și înfrățescă cît mai bine unii cu alții, să-și contopească așezînd sufletele în un singur suflet și o singură frăție, și să nu lase să se pară, că ei și aici să trag cam spre neamurile cu cari au trăit împreună acșă și de a căror înfrurire să nu scape nici aici. Ar urma mult bine din împreună viețuirea lor așă fel, s'ar șterge din sufletele lor deosebirea de Bănățan, Ardelean, Oltean, Ungurean, simțînda se cu toții numai Români și frați, — și întorși acșă ar aduce cu ei și ar răspîndi în jurul lor același simțămînt al frăției tuturor Românilor, — care ne-ar face atîta bine:

După Cleveland, ca oraș locuit de Români urmează Youngstown-ul, — tot în statul Ohio, — două ceasuri cu trenul dela Cleveland. — Aici pot să fie la vre-o 5 mii de Români, au două biserici și doi preoți, unit și neunit, cîțiva neguțători, între cari harnicul-farmacie Român, Laurențiu V. Moldovan, cu spriginul și sfatul căruia multe bune și frumoase s'au făcut în acel oraș, fără deosebire de confesiune — Aici aflăm Români Sebeșeni, Olteni și mulți de pe Tîrnave.

Al treilea oraș ar fi Cincinnati, în Ohio, unde sunt la vre-o trei mii de Români; mai alas Bănățeni. Nu au biserică numai una de Pogăți (mucări) cîteva ospătării Românești și un Jidan din România, „Landesco“, ce să ține mare „Român“, că are folos de asta.

Al patrulea oraș unde sunt Români iar mai multărie Chicago unde sunt la vre-o 2000 — mestecăți, dar în mare parte de prin Ardeal și Banat. Aici sunt în bună unire și tot astfel în dragoste unul cu altul, au pas terosie unei parochii.

Urmează orașul Indiana Harbor, (din statul Indiana), unde să găsesse 2000 Români, Mărgineni mai cu seamă. Au biserică gr.-orientală și cîteva ospătării.

Tot în acest stat, are preot și biserică orașul Gary.

Orașe cu cîte 1000—1500 Români sunt multe. Amintesc din ele: Detroit, (în statul Michigan), cu Români din Banat, fără biserică; — Erie, în statul Pensylvania, cu Români de prin comitatul Alba-Inferioară, cu un început de a-și face biserică, — apoi Sharon, în statul Pensylvania, cu o biserică gr.-or. — fără preot acum. Sunt Români de pe Tîrnave.

Tot în statul Pensylvania este marele oraș Philadelphia, unde sunt Români din Banat. Nu au biserică.

Mai aflăm Români în Aurora, statul Illinois, lângă Chicago. Au preot și biserică unită. Sunt de prin Sălaj. Vorbesc mai mult ungrărește.

În orașul Indianapolis, din statul Indiana, sunt peste o mie de Ardeleni și Bănățeni. Au preot și biserică neunită, împreună.

Biserică și preot unit au și Români din Scalp-Level, în statul Pensylvania, tot de origine din Sătmar. — Asemenea în Trenton, în statul New-Jersey.

Fără biserică și preot, aflăm peste 1000 Români în fiecare din orașele: Buffalo, în statul New-York, — Omaha, în statul Nebraska, — St. Louis, în statul Missouri, — Mc. Kees Rocks, în statul Pensylvania, — Harrisburg, tot în acel stat, — apoi în Canton, statul Ohio, — Alliance tot în Ohio, — orașul Fort Wayne, în statul Indiana, Indianapolis și St. Paul, în statul Minnesota, și altele.

Avenim apoi orașe cu sute de Români, foarte multe. Astfel vedem: Lorain, Columbus, Niles, Warren, Martinsferry, Newark, în statul Ohio, apoi Pittsburg, Waynesboro, în Pensylvania, — Kokonw, în Indiana, Du'uth în statul Minnesota și alte multe. Cei mai mulți lucrează însă la drumul de fier ori de țară, la canale ori tramvaie electrice.

Aceștia locuesc în vagoanele de marfă, cîte 10 într'un vagon și își pregătesc înăși mîncările. Să mîntă mereu din oraș în oraș, încît nu le poți ținea sene.

Peste tot însă, după o socoată făcută amănunțt de noi cîțiva, cari am fost mai mulți ani în America, numărul Românilor din Statele-Unite, să spropie de 150 de mii, cari să pot împărți, după ținuturile de unde au venit, cam astfel: Din părțile Brașovului, Făgărașului și Sibiuului, cara 40 mii. Din părțile Siliștei, Sebeșului, Orăștiei și Devol, cara 30 de mii. Din părțile Mureșului, Blajului și comitatele Săceniști, cu Turda și Marăș-Turda, cam 10 mii. Din părțile Banatului, Aradul și părțile Ungarene alte 30 de mii. Din părțile Crișului, Sătmarului, Sălajului și Maramureșului vre-o 30 de mii, iar Bucovineni Măcedoneni și Români din România cam 10 mii. De tot cam 150 de mii de Români.

Caut un candidat de avocat care află aplicare imediată la ::::

(494) 2-2 **Dr. Stefan Rozvány,** avocat, în Marosillye.

Caut învățacel

în prăvălie de coloniale și manufacturi, din casă bună, să fie învățat bine în școala română. Etatea: 13—15 ani. Condițiunile sunt favorabile, e de dorit să știe vorbi limba maghiară sau germană.

(499) 2-3 **George Baciu,** comerciant în Orlat.

AVIZ! cultivătorilor de vii din loc și jur, că la subscrisul să afă un mare depozit de altoi de viie cu rădăcină, splendid dezvoltate, soiurile cele mai bune pentru vin alb, roșu și de masă, — din pepiniera dlui Vasile Fodor în Mediaș.

Rog a Vă adresa la subscrisul cu comanda cât de mari și cu deplină încredere.

(498) 2-3 **GEORGE CUȘUTA,** Orăștie, strada Romoșelului Nr. 8.

Invățacel

la turtar și lumini!

La subscrisul turtar și fabricant de lumini bisericesti de ceară, să primește un învățacel, sub invoieli potrivite. Meserie foarte bună!

(490) 2-3 **Oscar Kolovrat** m. turtar în Orăștie (Sz.-város) (Str. Vintului).

Aviz.

Să vinde din mână liberă, din cauze familiare, o moară cu peptănuș, cu pământul ce să ține de ea, cu case cu tot. Doritorii să se adreseze către proprietarul:

Ioan Barbara Orăștioara-de-jos

(506) 2-3 p. Szászváros Alsóvárosiv.

Călcăie de gummi cele mai bune sunt

(138) 35-40

VINURI

vechi și noi — de vîndut!

Adresați-Vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria, (Világos), **PETRU BENEÁ,** căci Vă trimite numai *vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.*

Vinuri vechi: Vin alb 68 fil., Rizling 70 fil., Roșu 92 fileri.

Vinuri din anul 1910:

Rizling 58 fil., Rizling și Ruge amestecat 54 fil., Siller 56 fil. Carbenet 100 fileri.

Vin nou din 1911: 50—52 fileri.

Rachie de trevere (comină) K 1'60
Rachie de comină, specialit. „2”
Rachie de drojii 2 cor. 20 fileri.
Prețurile sunt semnate după litru, în fileri. Vinurile și rachia să expunză sub îngrijirea proprie, dela 50 litri în sus, cu rambursă. Vase împrumutez pe timp de 2 luni. Pentru calitatea vinului garantez.

PETRU BENEÁ, proprietar de vii.

(473) Világos, (Arad m.) 3-25

UN MILION

de viță de viie pentru altoi Riparia Portalis (Gloire de Montpellier) să află de vânzare la preotul

(491) 2-4 **Petru Pelle,** din Miniș (Ménés) (comit. Arad).

Caut calfă

mai tinără pentru prăvălia mea mixtă, și tot aici să caută

un ucenic

din familie bună, care posedă limba română și maghiară, și are cel puțin 1—2 clase gimnaziale.

Condițiuni favorabile.

Traian Banciu comerciant în Zlatna

(504) 1-3

Crișmă și prăvălie.

Un local de orșmă și boltă, cu 2 odăi, local de birt și trafic cu vânzare de sare, e, din cauze familiare, grabnic de vîndut. Este și pivniță, fntină, etc.

Prețul 5500 floreni. Garantez că să dă trece și licența pe noul proprietar! Informații a să cere la:

Lázár József

(452) 3-3 In Folt (p. Szászváros)

Sfat și ajutor!

Celor ce sufar de ardere de stomac, pedeci de mistuire, infundare, și de boale legate de acestea, le aduc lecuri

PICĂTURILE de stomac a lui BRÁDY înainte

Picăturile „Mariazell“.

Să află în apotecă. O sticlă 1.00, cor. încă 90 fil., 6 sticle cor. 5.80; 3 sticle mari cor. 5.30. Banii trimiși înainte ori cu ramburs.

Apoteca C. Brády la „Regele Ungar“, Wien

I. Fleischmarkt 2., Depot. 5.

Fiți atenți la marca de scutiro care reprezintă pe Sfnta Maria dela Mariazell, pe pachetarea roșie și subscrierea ca pe chipul de alături. Imitațiile să se respingă. (503) 1-25.

Cele mai desăvîrșite **Legături de vătămătură**

cunt cele c. reg. alui Keleti patentate.

Legători de pntece pentru bărbați și femei contra ori căror morburii din ios și contra foalelui atrnător.

(293) 12-52

Gummi clorap pentru vire umfale.

Picioare și mîni măestrite pe sama putaji (lătați).

Îndreptătoare de trup pentru umblat și spriginit.

Corsete artificiale și spriginitoare.

Ținătoare oblu pentru cel crescuți strimb, precum și ori-ce articli de lipsă la

Îngrijirea de bolnavi, pregătește după cele mai moderne principii cu prețuri favorabile de fabrică:

I. Keleti, fabrică c. reg. patent ptr. legături de vătămătură și îndreptoare de trup.

Badapesta, IV. Koronaherez. u 17. vidi

— Trimite catalog cu 3000 figuri, gratis! —

Fondată în 1878. Telefon 13-76.

ALTOI DE VIIE AMERICANĂ

splendid dezvoltate, cu rădăcini, soiurile cele mai distinse, atît pentru struguri de masă (admirabil articlu de vânzare!), cît și soiuri de vin: rizling, mușcatel, etc. să găsească de vânzare în pepiniera de vițe de viie nobilă dela

DOMENIUL ROMĂNESC

din **BOBÁLNA**

lîngă Orăștie, proprietatea dlui **Dr. AUREL VLAD.**

Pentru toamna de față și pentru primăvară, are la îndemână jumătate de milion altoi, tot soiuri alesei!

Deși peronospora a potopit și în anul de față pe alocurea școlii întregi de altoi, la Boblins, fiind foarte bine îngrijite, nu le-a făcut nici o stricăciune. Altoile sunt foarte frumoase și pline de viață!

La cerere, se trimite **Catalogul** cu prețuri și îndrumeri practice!

Adresați-vă cu încredere deplină la:

„DOMENIUL DIN BOBALNA” a dlui Dr. A. Vlad: Bâbolna, p. Szászváros.

NB. Pentru vierii din Ardeal e îndeosebi cel mai potrivit isvor de cumpărat vițe de viie, fiind vițele din pepinierele dela Bobálna, crescute și deprinse cu clima deluroasă ardelenescă. La șes, frește, le e cu alfit mai ușor. (357) 13-26

Români! sprijiniți firmele românești că numai acelea vă vreau binele!

„MUGURUL”

INSOȚIRE ECONOMICĂ, ELISABETOPOL-ERZSÉBETVÁROS (Kiskükölkő m.)

Altoi de viie!

Calitate distinsă, — pe lîngă cele mai moderate prețuri. **Soiuri de vin și de masă.** — Viță americană cu și fără rădăcină. — Ochiuri de altoi. Viță europeană cu rădăcină, — să află de vânzare la însoțirea economică

„MUGURUL” — Elisabetopol-Erzsébetváros.

Material disponibil în altoi peste — **trei (3) milioane.** Școalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Alteii sunt dezvoltaji la perfecțiune.

La cumpărări pe credit, cele mai ușoare condiții de plată. La cerere preț-curent și instrucțiuni gratis și franco.

Prima condiție de reușită este de a folosi material solid!

Români, replantați vile numai cu altoi dela firmă română!

Români! Trimiteți băcții la cursul practic de altoi!

22-165

„INSOȚIREA DE CREDIT IN PALOȘ“.

Convocare.

Membrii „INSOȚIREI DE CREDIT IN PALOȘ“ sunt invitați prin aceasta, în conformitate cu § 20 din statute la a

IV-a adunare generală ordinară,

care să va ține în Paloș la 10 Martie n. a. c., la 2 ore p. m., în școala confesională, cu următoarea

Ordine de zi:

1. Raportul direcțiunii și bilanțul anului de gestiune 1911
2. Raportul comitetului de supraveghiere.
3. Distribuirea profitului net realizat.
4. Modificarea statutelor.
5. Alegerea unui membru în direcțiune.
6. Eventuale propuneri.

PALOȘ, în 10 Februarie 1912.

(502) 1-1

Directiunea.

Active-Vagyon Contul Bilanț cu 31 Decembrie 1911. — Mérlegszámla 1911. december 31-én. Passive-Teher

Cassa în număr — Kézpénzkészlet	659.16	Cvete vărsate — Befolyt üzlet részek	2731.40
Escompt — Leszámitolt váltok	120.176.—	Fondul de rezervă — Tartalékhalap	3400.—
Imprumutur pe obligațiuni — Kötvény-kölcsörök	11.936.—	Depuneri spre fructificare — Takarékbetétek	51.157.74
Moară — Malom	15.170.74	Imprumuturi proprii — Saját kölcsörök	111.370.—
Mașini agricole — Gazdasági gépek	13.430.—	Interese tranzitoare anticipate — Átmeneti kamatok	2320.—
Cereale — Gabona	1821.71	Creditori — Hitelezők	183.68
Mobilier — Leltár	333.—	Profit curat — Tiszta nyereség	1009.84
Marfă — Áru	3867.98		
Realități — Ingatlanok	2255.17		
Cumpănă — Mérleg	312.90		
Interese restante — Hátralékos kamatok	900.—		
Interese tranzitoare de imprumuturi proprii — Saját kölcsörök utáni átmeneti kamatok	1310.—		
	172.172.66		172.172.66

Debit-Tartozik Contul Profit și Perdere — Nyereség és Veszteség számla. Credit-Követel

Interese de depuneri — Takarékbetéti kamatok	1861.32	Interese după imprumuturi — Kölcsörök utáni kamatok	9131.76
Interese de imprumuturi proprii — Saját kölcsörök utáni kamatok	6890.46	Venite dela moară — Malom utáni jövedelmek	2090.15
Salare — Fizetések	1400.—	Venite dela mașini agricole — Gazdasági gépek utáni jövedelmek	785.06
Relut de cvartir — Lakbér	150.—	Venite dela marfă — Áru utáni jövedelmek	340.—
Chirie — Házbér	110.—	Venite dela cereale — Gabona utáni jövedelmek	230.—
Spese de cancelarie, încălzit, luminat etc. — Irodai költségek, fűtés, világítás	381.93	Provizțiuni — Jutalékok	93.—
Porto — Posta költség	45.09		
Dare — Adó: directă, și aruncuri — egyenes és potadók	635.20		
10% după interese de depuneri — 10% takarékbetéti kamatok után	186.13		
Profit curat — Tiszta nyereség	1009.84		
	12.669.97		12.669.97

Paloș, 31 Decembrie 1911. — Pálos, 1911. december 31-én.

EMIL T. GGEAJA m. p.,
președinte — elnök.

ILIE MAFTEIU m. p.
contabil — könyvelő.

Directiunea: — Az igazgatóság:

Atanasie Grapă m. p.

Maftei Rusu m. p.

Andrei Samoilă m. p.

Am cenzurat conturile prezente și le-am aflat în ordine și concordanță cu registrele principale și auxiliare. — Jelen számlákat felvizsgáltuk és azokat rendben és fő- és segéd könyvekkel öshangzóknak találtuk.

Paloș, 10 Februarie 1912. — Pálos, 1912. február 10-én.

Comitetul de supraveghiere: — A felügyelő bizottság:

Gavrilă Babeș m. p.,
Petru Romaniță m. p.,

Nicolae Stan m. p.,

Ioan Andrei m. p.,

Ioan Vocilă m. p.,

George Neder m. p.

Viță altoită în verde cu rădăcină de vânzare.

Va atragem atențiunea, fraților Români, asupra viței în verde, cu rădăcină, fiind cunoscută de cei mai buni vinieri că sunt mai bune și mai bune. Și aceste pot căpăta un preț înalte. Soții noștri au sădărit în verde, și să lucră sub îngrijirea noastră proprie. — Prețul este 1000 bucăți clasă Ia 170 cor.; viță altoită în verde, cl. II. cu rădăcină, 1000 buc. cu 80 cor.; viță altoită în verde, cl. III. cu rădăcină, 1000 buc. cu 70 cor.

— La cerere trimitem catalog de soiuri, gratis. Cei ce fac comenzi mai mari, capătă rabat înseamnă.

Teodor Pârvu și soții

proprietari de viță de viie altoită în verde și în uscat.

Terova, Nr. 10 (com. Arad).

De vânzare

din mână liberă în Orăștie.

2 pământuri cu un magazin zidit pe ele lângă gară, 1 țelină și 1 vie în vii, 1 pământ arător în „Dealul mic“, 5 jugere pământ arător,

Informațiuni detaliate să dau în prăvălia

(478) 2-3

C. Ghinten Mf.

(460) Caut loc de mașinist 2-2 unde aş putea lucra ca mașinist la mașină cu benzin sau cu oleiu brut sau la o moară cu benzin sau cu oleiu. Mă pricep foarte bine. Cine are trebuință să-mi ceară adresa la Administrația foii. Vorbesc românește, puțin și ungurește.

De vânzare.

Se află de vânzare, din mână liberă, o mașină de scărmanat lână, două piue de haină, un tesc de oleu, o piua de pisat sămânța pentru oleu, toate mînate cu apă și în stare bună. Prețul e 3000 cor. Doritorii de a cumpăra aceste mașini, să se adreseze la

Vlădan Avram I. Avram

(469) 2-3 din Ludești (p. Szászváros).

Casă de vânzare.

Casă zidită pe pivniți și alte edificii spațioase toate în stare bună, dinpreună cu o grădină lângă ea, aproape de un jugăr să vinde din mână liberă pe lângă platirea prețului foarte favorabil, informațiune detaliată să capătă în strada Berului Nr. 14. (481) 2-2

Tauri de vîndut.

La „Domeniul românesc din Bobalna“ a cărui proprietar e Dr. Aurel Vlad, să află de vânzare mai mulți tauri tineri apți pentru prăsilă, foarte frumoși și bine desvoltați, de soiul Bernoși întunecați, cu capul alb și pintenoși.

Doritorii de ai cumpăra să se adreseze la:

„Admin. Domeniului din Bobalna“

(464) (Bobalna u. p. Szászváros). 3-5

Doi învățăcei

În prăvălia de ferărie a subscrișului să primesc imediat 2 băieți cu ceva cunoștință din limba maghiară sau germană în etate de 13-15 ani, ca ucenici.

Cu stimă:

Ioan D. Bârsan,

(457) 3-3

comerciant în Seșiște.

Depozit de vin.

Subscrișul mi-am arangeat un magazin de vânzare de vin în Orăștie, strada Morii, (din jos de postă). — Vânzare dela 50 litri în sus! — Vin nou și vechiu! — Prețuri moderate.

(420) 9-10

Iosef Schönhard.

Caut companist.

Să caută în companist român necăsătorit la o prăvălie de manufactură din Bănat. Să cere un capital de 4-5000 de coroane.

Oferte sunt a sa trimitte la administrația foii.

(461) 3-3